

СТ А Н О В И Щ Е

От: **Професор д-р Емил Божидаров Железов**
ВТУ „Т. Каблешков“, факултет „Транспортен мениджмънт“,
Ръководител на катедра „Икономика и счетоводство в транспорта“
Научна специалност 05.02.18 „Икономика и управление“ (Икономика на транспорта)

Относно: Конкурс за академична длъжност **„професор“** в УНСС в професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление“ (икономика на транспорта).

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Икономика на транспорта и енергетиката“, факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС съгласно Решение на АС № 8/13.12.2017 и е публикуван в ДВ, бр. 7 от 19.01.2018 г.

Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 674/16.03.2018 г. на Ректора на УНСС.

За участие в конкурса се явява един кандидат- доцент д-р Христина Лазарова Николова, Университет за национално и световно стопанство.

2. Изпълнение на изискванията за заемане на академична длъжност „професор“

Доцент д-р Христина Лазарова Николова отговаря на задължителните условия съгласно ЗРАСРБ за заемане на академична длъжност „професор“. Защитила е дисертационен труд на тема „Развитие и усъвършенстване на системата от инфраструктурни такси в транспорта“ и е придобила образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност Икономика и управление (икономика на транспорта) през 2008 г. Академична длъжност „доцент“ заема в УНСС от 2010 г.. За участие в конкурса са представени пет публикувани монографии с общ обем над 950 страници, които не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Доцент д-р Христина Лазарова Николова е изпълнила допълнителните количествени изисквания за заемане на академична длъжност „професор“ в УНСС значително над минималните критерии. Оценката за нейната учебна дейност е 380 точки при минимален праг от 100 точки. По критериите за научноизследователска дейност, нейната оценка е 1302 точки, при минимално изисквани 500 точки.

Съгласно представените материали и документи за участие в конкурса доц. д-р

Христина Николова отговаря на всички качествени критерии и показатели за заемане на академична длъжност „професор“ в УНСС. Това е потвърдено с положително становище на Съвета по хабилитация на УНСС (протокол № 3/14.11.2017 г.), който е предложил иницирането на настоящия конкурс.

3. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Доц. д-р Христина Николова има над 20 години преподавателски стаж, който започва през 1996г. във Висше транспортно училище „Т.Каблешков“. От 2005 г. до момента е преподавател в УНСС. Учебната натовареност на доц. д-р Николова в УНСС за периода 2010-2017 г. е била над 3600 часа или над 600 часа средно на учебна година. Тя е автор на лекционни курсове и учебни програми по учебни дисциплини за ОКС бакалавър (Търговска експлоатация на транспорта, Международен транспорт и спедиция, Анализ на транспортния пазар, Транспорт и спедиция, Транспорт и застраховане на английски език) и за ОКС магистър (Транспортна политика, Интелигентни транспортни системи, Устойчив транспорт, Международен транспорт и спедиция, Интелигентни енергийни системи), както и на лекционни курсове, изнасяни в чужбина. Всички разработени и изнасяни от доц. д-р Х. Николова лекционни курсове са в обхвата на обявения конкурс.

Доц. д-р Х. Николова е също така хоноруван преподавател и гост лектор в чуждестранни университети (Университет за приложни науки, Виена, Австрия, Университет Хайлброн, Германия).

Освен като университетски преподавател доц. д-р Х. Николова има опит и като преподавател в курсове за придобиване и повишаване на квалификацията (НСБС, Агенция „Митници“).

Доц. д-р Х. Николова е автор на три учебника по преподавани от нея учебни дисциплини, един от които е самостоятелен („Международен транспорт и спедиция“ 2011, С., УИ "Стопанство") и два са в съавторство („Организация на транспортната дейност и търговска експлоатация на транспорта (основни въпроси, нормативни документи и казуси)“, С., Издателски комплекс на УНСС, 2014 г.; „Транспорт и застраховане“, С. Издателски комплекс - УНСС, 2016 г.).

За своята дейност като преподавател през 2017 г. доц. д-р Х. Николова е номинирана за Международен преподавател на годината от Международния биографичен център в Кембридж.

4. Кратка характеристика на представените публикации

За конкурса доц. д-р Николова е представила пет монографии (три самостоятелни и две в съавторство), три студии (две самостоятелни и една в съавторство), 15 статии (13 самостоятелни и 2 статии в съавторство), осем от които са публикувани в индексирани специализирани научни издания и 10 доклада на научни конференции (в т.ч 3 конференции, организирани от международни организации).

Основните направления в научно-изследователската дейност, застъпени в научните публикации са устойчиво развитие на транспорта, интелигентни транспортни

системи, енергийна ефективност на транспорта, устойчиво развитие на транспорта, състояние и развитие на транспортния сектор, пътна безопасност, интермодален пътнически транспорт, въздушен транспорт, публично-частни партньорства при реализиране на инфраструктурни проекти в транспортния сектор, икономическа ефективност на инвестициите в проекти за изграждане на транспортна инфраструктура, интермодален пътнически транспорт.

Приносите в публикациите на доц. д-р Николова са представени коректно в справка за целите на конкурса. Те могат да се групират и систематизират по следния начин:

- **Научни приноси в областта на икономиката и организацията на транспорта:**

- формулирани и систематизирани са основни понятия и са изяснени основни принципи и концепции на икономиката на транспорта, свързани с развитието и функционирането на националния и международен транспортен пазар;
- систематизирани са основните принципи и правила за устойчиво развитие на транспорта и са изведени препоръки относно изграждането и прилагането на стратегии за устойчиво развитие и подходи за тяхното прилагане;
- систематизирани са основните показатели и са дефинирани подходи за измерване на енергийната ефективност на транспорта;
- предложена е класификация на различните видове интелигентни транспортни системи и са изяснени тяхното въздействие и сфери на приложение;
- дефинирани и систематизирани са основните видове интермодални пътнически транспортни услуги и са изяснени техните основни характеристики;
- доразвита и обогатена е теорията за оценка на външните разходи чрез адаптиране на съществуващи подходи за тяхната оценка.

- **Научно-приложни приноси в областта на икономиката на транспорта:**

- изведен е подход за оценка на степента на устойчивост на транспортната система;
- разработен е модел за оценка на енергийната ефективност на транспорта;
- дефиниран е модел за мултикритериен анализ при оценка на въздействието на транспортни инфраструктурни проекти и проекти за внедряване на интелигентни транспортни системи върху устойчивото развитие на транспорта;
- предложена е адаптация на подхода за оценка на външните разходи за транспорт, базиран на средните и пределните разходи и е дефиниран модел за оценката на тези разходи на базата на емпирични данни за страните в Югоизточна Европа и за България;
- разработен е модел за оценка на разходите и ползите от внедряването на интелигентни транспортни системи, приложим и по отношение на други инфраструктурни проекти;
- изведени са математически модели за определяне на инфраструктурните такси във въздушния транспорт, които позволяват да се изследва въздействието на различните елементи на таксите върху обема на извършените превози.

• **Практико - приложни приноси в областта на икономиката на транспорта:**

- изведени са препоръки относно възможностите и пътищата за повишаване на ефективността и устойчивостта на транспорта;
- изведени са възможните направления за подобряване на политиката за повишаване на енергийната ефективност на транспорта в страната и са направени конкретни препоръки;
- изяснени са основни аспекти и специфики на приложението на публично-частните партньорства за изграждане на транспортни инфраструктурни обекти и са дефинирани насоките за усъвършенстване на този процес;
- изведени са правила и процедури за изчисляване на външните разходи за транспорт и са дефинирани препоръки за тяхното прилагане при оценка на ефективността от реализацията на инфраструктурни проекти и проекти за въвеждане на интелигентни транспортни системи при използване на подхода „разходи-ползи“;
- препоръчани са приоритетни области за внедряване на ИТС в България и са дефинирани сферите на тяхното въздействие и очакваните резултати по отношение на устойчивото развитие;
- изведени са препоръки за развитие и приоритетно изпълнение на проекти във въздушния транспорт в България за постигането на неговото устойчиво развитие.

5. Препоръки

Препоръчвам на доцент д-р Х. Николова да използва придобитите опит и знания за по-активно участие в бъдеще в значими за страната приложни проекти за развитие на транспортната система.

6. Заключение

Дейността, творчеството, знанията и уменията на доцент д-р Христина Лазарова Николова показват, че тя е утвърден лектор и изследовател с национален и международен авторитет и отговаря на всички критерии за заемане на академична длъжност „професор“ в УНСС.

Предлагам доцент д-р Христина Лазарова Николова за академична длъжност „професор“ в УНСС в професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност Икономика и управление (икономика на транспорта).

София

20.04.2018 г.

Подпис: